

10/5

32

Negrerna och universiteten i USA

På detta sätt var Förenta staternas högsta domstol sammansatt den 17 maj 1954, då den avkunnade det berömda utslag enligt vilket allt särskiljande av raserna inom undervisningen är grundlagsstridigt. Sittande fr. v. Felix Frankfurter, Hugo Black, ordföranden (chief justice) Earl Warren, Stanley Reed och William O. Douglas. Stående fr. v. Tom Clark, Robert H. Jackson, Harold Burton och Sherman Winton. Jackson avled i oktober 1954 och har nyligen efterträts av John M. Harlan.

UNDER ETT BESÖK vid ett av de bästa och mest liberala universiteten i sydstaterna får jag en direkt kontakt med de problem som negrernas genom domstolsutslag framtvingade intagande inom detta område medfört. Endast ett fåtal negrer har begärt inträde; i huvudsak står någorlunda likvärdiga, endast för svarta avsedda läroanstalter på andra ställen inom staten till förfogande. De negrer som kommit har, det tvivlar jag inte på, i stort sett behandlats som likställda av både lärare och vita studenter. Påfallande är att flertalet vita studerande mottog de nya kamraterna utan sabotageförsök eller ovänlighet. Det tycks vara en generell erfarenhet, som inger hopp för framtiden, att ungdomen är mindre inställd på segregationens bevarande än de äldre. Likväl uppstår ständiga svårigheter och friktioner, i och för sig obetydliga, men klara tecken på hur omfattande och vansklig denna revolution i Söders samhällsliv är.

Ett par exempel. Lärarna utgick självfallet från att samma ford-

ringar skulle tillämpas för vita och svarta. De fann emellertid snart att de svarta genomsnittligt var underlägsna, trots att de negrer som söker sig till "vita" universitet i regel får antas vara särskilt angelägna att visa sin förmåga. Underlägsenheten berodde enligt allas mening inte på någon medfödd brist på intelligens eller energi, utan helt enkelt på sämre utbildning vid de negerskolor och negercolleges där nykomlingarna förut studerat, på en mindre kultiverad hemmiljö, möjligen också på att känslan att tillhöra en liten och särpräglad minoritet ingav osäkerhet och oro. Lärarna var rädda att ge negerstudenterna låga betyg eller att genom underkännande hindra dem att studera vidare; på denna väg riskerade man att stimulera fördomar bland de vita, att göra de svarta misstroga, att skapa ovilja mot hela det stora experimentet. Följden har, sade man, här som på andra håll blivit en viss tendens att mildra fordringarna för de svarta — och därmed att göra examina inte fullt jämförliga och de svarta till ett slags andra klass krafter på yrkesmarknaden.

I förhållandet mellan studenterna har också en del besvärigheter uppstått. Då juriststudenterna för första gången sedan svarta kommit in skulle ha sin årliga bal inom universitetet ord-

nade de en omröstning i frågan om nykomlingarna skulle få vara med. En överväldigande majoritet röstade för den toleranta linjen. Då dekreterade rektorn att "några blandade tillställningar" inte fick förekomma inom universitetets område. Studenterna svarade med att i strid mot traditionen förlägga balen till en närbelägen stad. Och här hölls balen — men de svarta paren åt för sig och dansade hela tiden för sig, några få bland hundratals vita. Det bör nämnas att flera professorer deltog i festen för att visa att de inte ogillade "blandningen".

Liknande saker händer inom alla möjliga områden. På några håll bor vita och svarta studenter i samma hus — inte i samma rum — på andra har detta ansetts olämpligt eller ogenomförbart. Vid ett universitet vägrade de vita flickorna att bo i samma sovhus (dormitories) som negerflickorna, inte därför att de hade något emot att träffa svarta av samma kön, utan därför att de riskerade att träffa manliga svarta studenter som hälsade på negerstudentkörna i sovhusets salong. Åtning i samma lokal har i allmänhet gått att ordna, men vita och svarta äter sällan vid samma bord. Då det gäller sportlokaler, simhallar och privata restauranger eller biografier i närheten av universitetet har skilda beteendemönster vid olika läroanstalter utbildats. Inte sällan har de vita studenterna arbetat för de svartas likställighet. I några fall har negrer valts till förtroendeposter inom i huvudsak vita studentorganisationer. Men att festa tillsammans (utom vid organiserade tillställningar) gör man knappast; flirt och över huvud privat umgänge mellan studenter av olika ras och kön förekommer inte, i varje fall inte annat än i hemlighet.

Denna ordning är, vad Södern angår, endast några år gammal. För ett tiotal år sedan var total segregation i undervisningen regel i omkring 17 av de 48 staterna, från Virginia och Missouri i norr till Texas i sydväst: vita och negrer utbildades separat.

När desegregationen (upphävandet av segregationen) började vid högskolorna i Södern — de viktigaste utslagen kom 1943 och 1950 — förespåkades väldiga svårigheter och konflikter. De vita studenterna skulle bojkotta de svarta, sådes det, eller rent av genom hotelser och våld avskräcka dem från att söka inträde vid de vitas undervisningsanstalter. Dessa prognoser var säkerligen ofta gjorda i syfte att hindra reformen, men det kan inte betvivlas att de i många fall var allvarligt menade. I ett samhälle där segregation från födseln till döden — och efter döden — är genomförd framstod det som ett oerhört experiment att plötsligt sammanföra den studerande ungdomen från båda de avskilda raserna. Att besvärigheter funnits och finns har jag förut betonat. Men det finns intet tvivel om att experimentet i stort sett lyckats över förväntan. Våldsamheter har över huvud inte förekommit; de vita studenterna har varit vänliga, likgiltiga eller i värsta fall passivt fiendliga. Den främste specialisten på detta fält, professor Guy Johnson vid Nord-Carolinas statsuniversitet — vars arbete om desegregationen inom den högre un-

lagar genomgående vid skilda colleges och universitet. Då negerstudenter i fall efter fall öppnat process för att komma in vid de vita läroanstalterna har emellertid domstolarna, i sista hand unionens högsta domstol, i reell motsättning till tidigare praxis avkunnat utslag som i grund förändrat läget. De första utslagen av denna art (i slutet av 40-talet) gick inte ut på att negrer måste bli intagna överallt, men väl fastslog domstolarna att studiemöjligheterna, skilda (separate) eller ej, borde vara likvärdiga (equal); antingen fick staterna organisera sådana colleges och universitet för negrer, som i allt var lika bra som motsvarande vita anstalter, eller också skulle negrerna få plats vid de vita högskolorna. Resultatet av denna domstolarnas hållning blev olika; i ett par stater byggdes nya negeruniversitet, trots de väldiga kostnaderna i förhållande till elevantalet, på andra håll fick negrerna tillträde till de vita högskolorna. Under de allra senaste åren har emellertid domstolarnas krav blivit än strängare. Domarna utgår från att segregation inte är förenlig med likvärdighet. Klarast har denna revolutionerande grundsats uttalats i högsta domstolens utslag förra året rörande det lägre skolväsendet. Här utsågs att man inte kan tala om "skilda men likvärdiga" möjligheter, "skilda utbildningsmöjligheter är i och för sig olämpliga" (separate educational facilities are inherently unequal). Därmed är all segregation inom undervisningen i princip utdömd.

Denna successivt utformade princip, först — om också inte alldeles klart — fastslagen för den högre undervisningen, har emellertid ännu ej medfört att segregationen helt avskaffats vid colleges och universitet. Den djupaste Södern (Alabama, Georgia, Mississippi och Syd-Carolina) vägrar fortfarande att släppa in svarta. Dessa stater använder, vilket inte är ovanligt i fråga om segregation, en fördröjande taktik och avvaktar domstolsutslag som direkt siktar på dem själva och alltså gör en ändring ofrånkomlig. I det stora flertalet sydstaten är emellertid negrer sedan ett par år tillåtna att studera vid statliga universitet, och samma liberalisering har genomförts vid privata läroanstalter; i många fall undantas de colleges vid vilka man blott avlägger en första examen (något mellan studentexamen och fil. kand). Det beräknas att mellan 2.000 och 3.000 negerstudenter inom detta område numera studerar tillsammans med vita; över hälften av negerstudenterna utbildas visserligen fortfarande vid särskilda svarta högskolor, men för varje termin vidgas den "blandade" undervisningen.

undervisningen skall utkomma i höst — förklarar att "övergången ägt rum utan ett enda allvarligt fall av konflikt mellan raserna". Han räknar med att desegregationen småningom övergår i verklig integration, i en likställighet som ter sig självfallen och odiskutabel.

Dessa erfarenheter är av den största betydelse för bedömandet av det än mera omtvistade och djupgående problemet: desegregation inom den lägre undervisningen i Södern.

HERBERT TINGSTEN

En inledande artikel, "Rasbarriären bryts i USA", publicerades den 8 maj.